

Välkommen till RAG OPT sydöst

25 september 2025

Med god tydlig regional samordning genom hela processen kan en gemensam tjänst samnyttjas.

Patientens hela vårdförlopp – steget före och steget efter – genom hela förloppet.

Cancerråd

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Agenda, RAG OPT sydöst

- Inledning
 - Laget runt
- OPT nationellt perspektiv,
Ola Bratt, ordförande, NAG OPT
- OPT, fortsättning och utveckling
 - Utrullningsplan 2026
 - Analys prognos vs utfall RJL
 - => PSA2
 - På gång
- Återsamling re-cap
 - Föregående möte inkl handlingsplan
- Processer, struktur för hållbarhet
 - Uppdrag, roller och funktioner
- Verksamhetschefs perspektiv
- Sammanfattning/avslut och nästa möte

Deltagare, RAG OPT 25 sept 2025

Närvarande

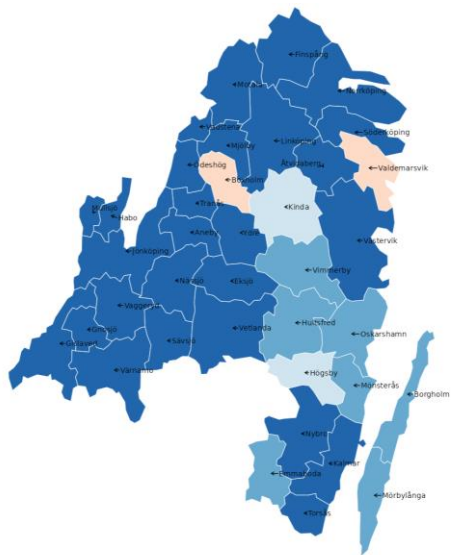
- Anna Eva Wiklund, Medicinskt ansvarig, RÖ
- Per Hinze, radiolog/MR - RÖ
- Anna Hilton, projektledare, RÖ
- Ann-Sofie Magnusson, administrativ samordnare, RJL
- Per Birkerud projektledare, RKL
- Moa Odelram Bodlund, medicinskt ansvarig RKL
- Olof Gunnarsson, medicinskt ansvarig RJL
- Anders Permeklev, projektledare RJL
- Charlotte Carlsson, projektledare, RJL

Del av mötet

- Veronica Hanson, samordnare kanslifunktion, SÖSR
- Ingrid Erlandsson, verksamhetschef, kanslifunktion SÖSR
- **På länk** föredrog Ola Bratt, ordförande nationella arbetsgruppen för OPT

En närvarande

- Annika Nydén

Aktivitet	RJL (50, 56, 62 år)	RKL (50 år)	RÖ (50 år)
Utskick	3246	776	499
Accepterat	1792 (55,2 %)	403 (51,9 %)	290 (58,1 %)
Deltagande	1554 (47,9 %)	320 (41,2 %)	251 (50,3 %)
MR (PSA $\geq$ 3)	115 (7,4 %)	5 (1,6 %)	13 (5,2 %)
Cancer	8	?	4

Laget runt - bokstavsordning

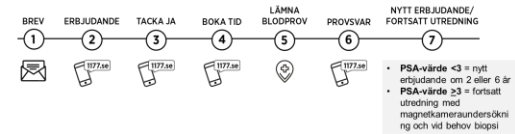
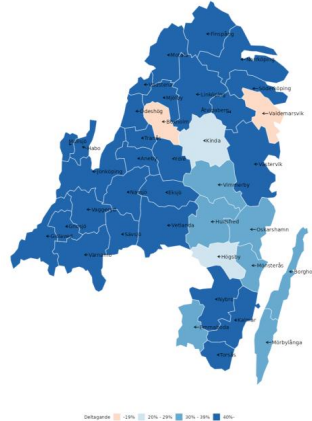
Datumintervall: 2025-01-01—06-30,

Datauttag INCA, 2025-09-18

Gemensam tjänst till invånare, jämlikt

Martin

Organiserad prostatacancertestning (OPT)

Varför och varthän?

Ola Bratt

Ordförande för den nationella arbetsgruppen för OPT

Professor i klinisk cancérepidemiologi vid Göteborgs universitet

Disposition

- Bakgrundsfakta om prostatacancer
- Varför sa Socialstyrelsen nej till ett screeningprogram 2018?
- Hur uppstod konceptet OPT?
- Hur ser det ut i andra länder?
- Fyra viktiga erfarenheter
- En resa i okänt land

Bakgrundsfakta om prostatacancer

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Vad är prostatacancer?

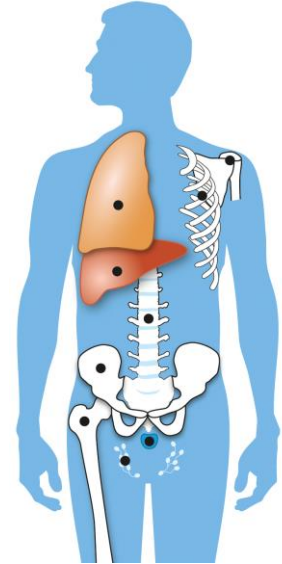
- **Sveriges vanligaste cancersjukdom:** 11 000 män fick diagnosen år 2024
- De flesta är mellan 60 och 85 år vid diagnos
- Tredje vanligaste dödsorsaken i cancer (ca 2 200/år)
- 1 av 20 (5 %) av svenska män dör av PC,

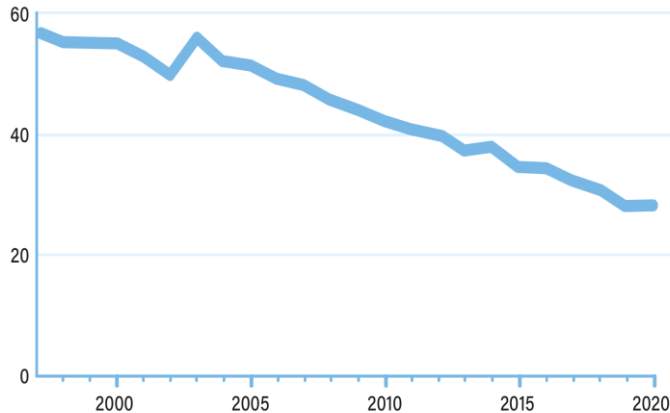
Hur utvecklar sig prostatacancer?

**Symtom =
oftast obotlig**

**Inga symtom under många år (-tionden)
= oftast möjlig att bota**

Dödligheten i prostatacancer minskar

Orsaker:

- Tidigare upptäckt = fler botas
- Bättre behandling av
 - högrisk PC utan spridning
 - spridd PC

Varför sa Socialstyrelsen NEJ till ett screeningprogram 2018?

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

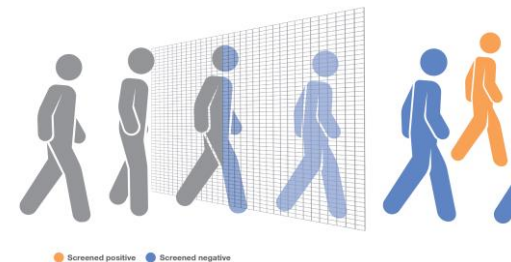
REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Vad är screening?

WHO's definition: Att använda ett enkelt test i en frisk *befolkningsgrupp* för att identifiera personer som har en viss sjukdom, men som ännu inte har symptom

- Individuell PSA-testning är *inte* screening

Rekommendation: Sjukvården bör *inte* erbjuda screening för prostatacancer med PSA-prov

Motivering: Nyttan bedöms inte tydligt överväga de negativa effekterna på befolkningsnivå
– *jämfört med lite PSA-testning i befolkningen*

Vaddå ”negativa effekter”?

Hitta cancer tidigt är väl alltid bra?

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

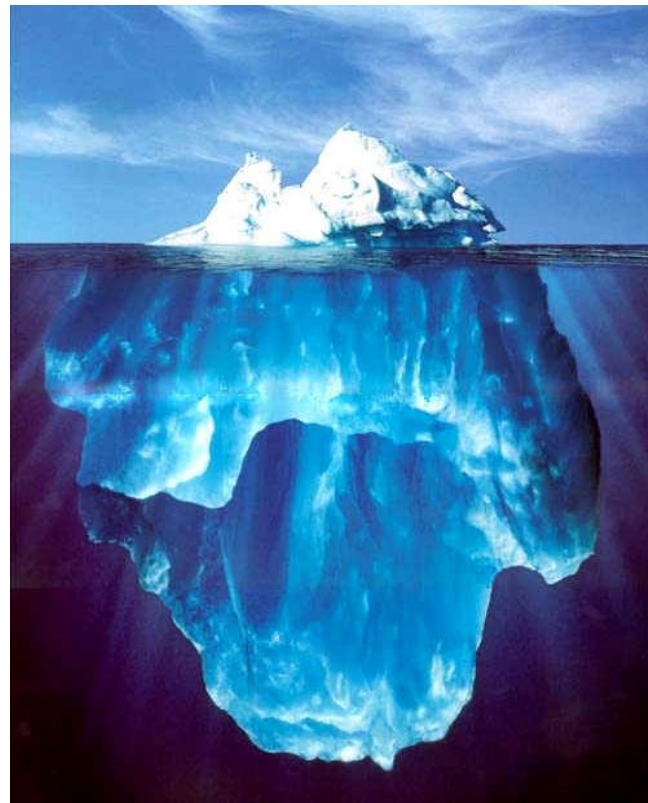

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Prostatacancer är ett isberg!

Hur uppstod konceptet OPT?

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Rekommendation: Sjukvården bör *inte* erbjuda screening för prostatacancer med PSA-prov

Motivering: Nyttan bedöms inte tydligt överväga de negativa effekterna på befolkningsnivå
– *jämfört med lite PSA-testning i befolkningen*

Sveriges kommuner och regioner 2018

Regionerna var bekymrade över den **oorganiserade PSA-testingen**, för att den var:

- **Utbredd** (70% av 70 -åringar)
- **Resurskrävande** (individuell handläggning)
- **Ineffektiv** (*Godtman et al., Eur Urol 2015*)
- **Ojämlig** (högutbildade mer välinformerade)

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

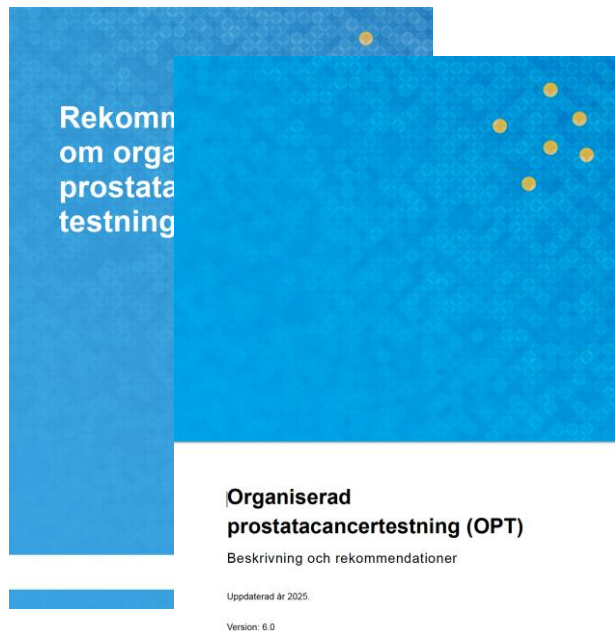
Regeringen ger stöd för tidig upptäckt av prostatacancer

De regionala cancercentrumen ska i samverkan samla de som har bäst kunskap kring PSA-prov och alternativ tilläggsdiagnostik och genomföra workshops med syfte att identifiera ett standardiserat och effektivt handläggande vid PSA-test i Sverige.

Dessutom ska workshoparna identifiera vilka kunskapsluckor inom området som särskilt skulle behöva fyllas för att på ett mer effektivt sätt särskilja vilka som behöver utvidgad provtagning och kanske behandling och vilka man kan avstå provtagning på.

Oktober 2018

"OPT"

- Tillgänglig på www.cancercentrum.se
- Uppdateras årligen
- Innehåll:
 - Bakgrund
 - Organisatoriska aspekter
 - Primär testning och fortsatt diagnostik
 - Nationell samverkan
 - Utvärdering och kvalitetskontroll

Oktober 2018

Screening för prostatacancer

Rekommendation och bedömningsunderlag

”RCC:s uppdrag kommer att **öka kunskap** om PSA- testning, och **lägga grunden för en förbättrad organisation** för prostatacancertestning.

Socialstyrelsen ser mycket positivt på dessa initiativ, som kan leda till ökad kunskap och mer jämlik och mer effektiv diagnostik”

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Målsättningen med OPT

”RCC:s uppdrag kommer att **öka kunskap** om PSA-testning, och **lägga grunden för en förbättrad organisation** för prostatacancer-testning.

Socialstyrelsen ser mycket **positivt** på dessa initiativ, som kan leda till **ökad kunskap** och **mer jämlik** och **mer effektiv** diagnostik”

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Nationella arbetsgruppen för OPT

- **Ordförande:** Ola Bratt, Göteborgs universitet & Sahlgrenska US
- **Två representanter från varje RCC + suppleant**
- **Adjungerade experter**
 - Kansli & omvårdnad: A-C Börjedahl, OPT Skåne & J Bolinder, RCC Mellansverige
 - MR prostata: Jonas Wallström, Sahlgrenska US
 - Screening för PC: Jonas Hugosson, Göteborgs universitet
 - Etik: Lars Sandman, Linköpings universitet
 - Nationella screeningsamordnare: Elin Ljungqvist & Ulf Lönnqvist, RCC Väst
- **Stödgrupp vid RCC Väst**
 - Administrativt stöd: Victoria Tauson
 - Produktägare SweOPT: Tai Cheng
 - Projektledare OPT-IT: Ulf Lönnqvist
 - Statistiker: Tim Säll & Chenyang Zhang
 - Registerkoordinator: Jawad Shahin
 - Införandestöd OPT: Elin Ljungqvist & Ulf Lönnqvist
 - Kommunikatörer: Charlotte Benjaminsson & Therése Oskarsson
- **5 möten per år** (2 fysiska, 3 Teams) enligt årshjul
- Referensgrupper får mötesanteckningar: SFAM, SUF, RSU, NPCR, SFMR, SFKK, SvFP, PCF

Hur ser det ut i andra länder?

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Screening för prostatacancer världen över

- **Nästan alla** länders sjukvårdsmyndigheter har sagt **nej till screeningprogram** för prostatacancer, men rekommenderar individbaserad PSA-testning efter info om för/nackdelar
- **Undantag:**
 - Kazakstan: Regionala screeningprogram 2013 – 2017
 - Litauen: Primärvårdsbaserad screening med PSA 2006 –
 - Mexiko rekommenderar, men ingen organisation: 2017 –
 - Tjeckien: Nationellt primärvårdsbaserat screeningprogram 2024

SoS Socialstyrelsen

Om PSA-prov

För att kunna upptäcka prostatacancer
i ett tidigt skede – Fördelar och nackdelar

**Om PSA-prov
för att upptäcka
prostatacancer i
ett tidigt skede**

Fördelar och nackdelar

Utgivningsår 2021

1177
VÄRDGUIDEN

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Press release | 9 December 2022 | Brussels

European Health Union: Commission welcomes adoption of new EU cancer screening recommendations

Recommends Member States to **evaluate the feasibility and effectiveness of organised prostate cancer screening**, on the basis of **PSA testing** in combination with **MRI scanning**

Praise u

SMART EARLY DETECTION OF PROSTATE CANCER

Coordinator: EAU

Consortium: 20 beneficiaries and 4 associated partners

Funding: €9,849,062.50 under EU4Health

Start date: April 1, 2023

Duration: 36 months

OPT

Fem viktiga erfarenheter

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

1. Murphys lag gäller

- Ingenting är så enkelt som det ser ut
- Allt tar längre tid än man tror

2. Organisation är svårt

- De medicinska besluten är ganska enkla;
att organisera och få folk att göra som man
tänkt sig är svårt!
- Kompetent projektledning är viktigare än
medicinsk expertis!

3. Kommunikation är svårt

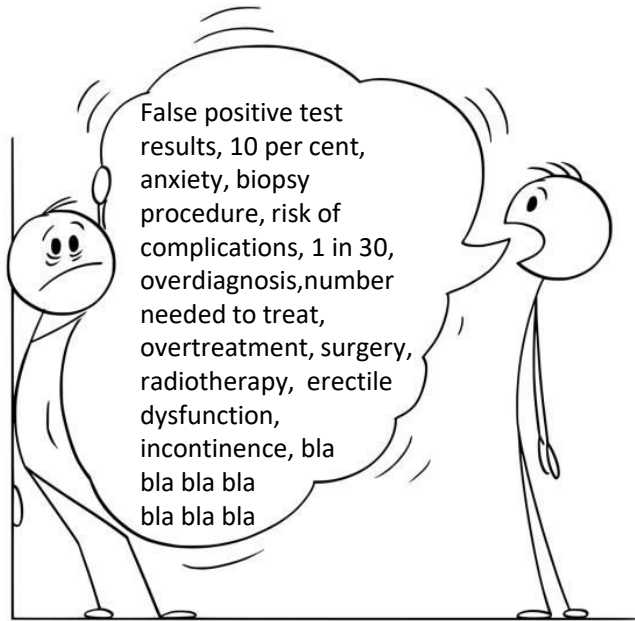
- Inom styrgruppen
- Från styrgruppen till VCh
- Från styrgruppen till sjukvårdsadministratörer
- Från OPT-kansliet till medarbetare
- Till media och allmänheten
- Till patienter erbjuds OPT

Involvera professionella kommunikatörer!

**Ett enkelt
blodprov
minskar din risk
att dö i cancer!**

**Att argumentera för
screening är lätt**

Att överföra relevant kunskap är svårt

4. Att ändra till befolkningsperspektiv är svårt

- Följsamhet med algoritmen är nödvändig för att vi ska kunna utvärdera, förfina och vara resurseffektiva – men **urologer individualisar gärna**

5. Registering och analys av data är viktigt

- För planering och daglig drift
- För planering av framtida resursbehov
- För regional monitorering och kvalitetskontroll
- För national monitorering och kvalitetskontroll
- För forskning

Kvalitetsregister: SweOPT

SweOPT

Start Indikatorer

Interaktiv rapport från SweOPT

Detta är en interaktiv rapport från det nationella kvalitetsregistret för organiserad prostatacancerstestning (OPT) i de svenska regionerna. Registret heter SweOPT och innehåller data från 2020, då de första regionala projekten påbörjades. Rapporten uppdateras halvårsvis; första uppdateringen för halvåret sker i november och i maj för hela det föregående året.

Syftet med rapporterna är att ge kunskap om hur projekten med OPT utvecklas och vad de leder till för de deltagande männen. Regioner som arbetar med OPT har tillgång till mer detaljerade rapporter på INCA-plattformen i inloggat läge.

Du väljer själv om rapporten ska innefatta hela riket ("alla regioner") eller en specifik region, samt vilka år, åldersgrupper och testomgångar som ska redovisas. Sedan väljer du typ av redovisning av resultaten. Du kan välja en figur som jämför enheter med varandra, en figur som visar förändringar över tid, eller redovisning i tabellform. Om du klickar på "Beskrivning" så får du definitionen av variabeln.

Rapporten baseras på data som extraherats ur SweOPT och NPCR den 10 juni 2025.

OBS: Data för Region Stockholm år 2024 redovisas endast för indikator 4, detta på grund av en studie som genomfördes under 2024 som påverkar indikatorerna.

15

Antal regioner med data i SweOPT

211 973

Totalt antal män som erbjudits OPT 2020-2024

89 137

Totalt antal män som valt att delta i OPT 2020-2024

Publika data

<https://statistik.incanet.se/opt/>

Start

Indikatorer

4a. Deltagande

4b. Kumulativ Deltagande

6. Andel män som deltar i vidare utredning

7. Bedömning av MRT

8. Ledtider

10. Andel män med indikation för biopsi som har genomgått biopsi

11. Utfall av prostatabiopsi

12a. Andel deltagande män som diagnostiserats med prostatacancer.

12b. Andel utredda män som diagnostiserats med prostatacancer.

13. Andel män som får kurativt syftande behandling för prostatacancer

Kumulativ deltagande

Är vid första kallelse: 2020-2023.

Är vid första kallelse

☐ Redovisa varje år vid första kallelse separat

Ålder vid slutet av kallelse, första omgången

☐ Redovisa varje period separat

Senaste omgång

1, 2, 3

☐ Markera alla

☐ Anmärka alla

1 ✓

2 ✓

3 ✓

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Jämförelse Tabell Karta Trend Beskrivning

Utfall av prostatabiopsi

Period: 2020-2023.

Region: Östergötning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

☐ Beskrivning

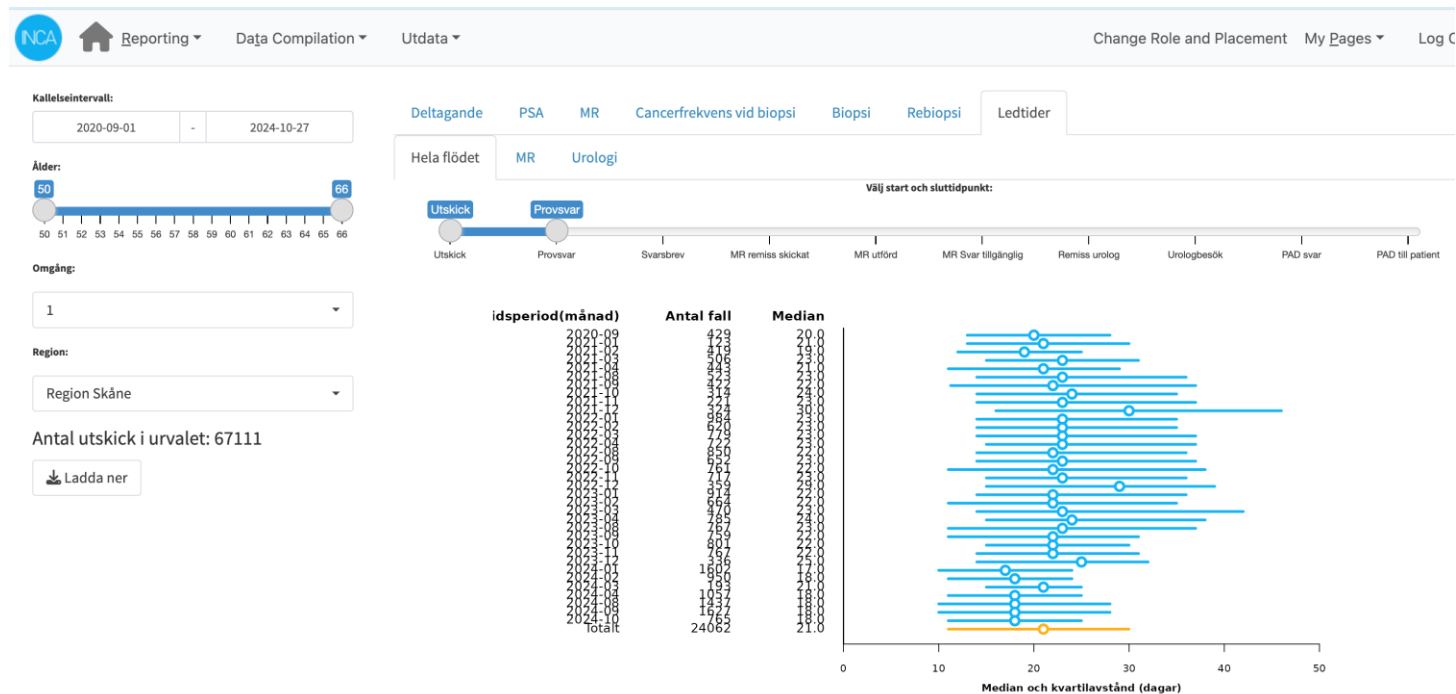
☐ Jämförelse

☐ Tabell (antal)

☐ Tabell (andel)

☐ Trend

Mer detaljerade data efter inlogg (ROP)

Indikatorer

Variabler i SweOPT

Årsrapport

NATIONELLA KVALITETSINDIKATORER

En detaljerad beskrivning av indikatorernas syfte och hur de redovisas finns [här](#).

Nr	Namn
1	Testalgoritm
2	Åldersgrupper som erbjuds OPT
3	Andel män som erbjudits OPT
4	Andel erbjudna män som har deltagit i OPT
5	Andel deltagare i OPT som även lämnat PSA-prov utanför OPT
6	Andel som deltar i vidare utredning
7	Bedömning av MRT
8	Ledtider
9	Prostatacancerdiagnostik utanför OPT bland deltagare i OPT
10	Andel deltagare med indikation för prostatabiopsi enligt MRT som genomgått biopsi inom OPT
11	Andel deltagare som diagnostiserats med prostatacancer
12	Andel deltagare som får kurativt syftande behandling för prostatacancer
13	Testalgoritmens sensitivitet för att upptäcka allvarlig prostatacancer
14	Regionens totala incidens av avancerad prostatacancer
15	Andel deltagare som vårdats på sjukhus för infektion efter prostatabiopsi
16	Socioekonomiska skillnader

Regionala data

[illegible]

Publika data

**SweOPT – nationella registret för
organiserad
prostatacancertestning**

Årsrapport nationellt kvalitetsregister

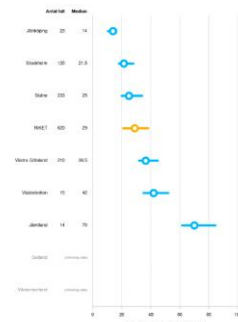
Rapport för år 2023 Version: 1.0

2.8 Indikator 8: Ledtider

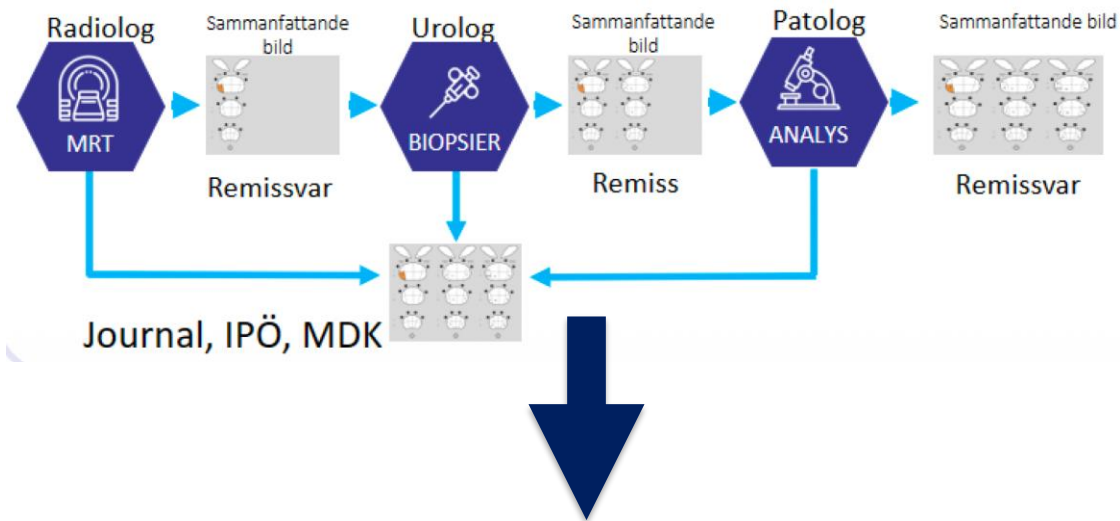
Kommentar 8a-c: Kort tid är önskvärd. Utredningen inom OPT bör genomföras inom de tider som anges som riktvärden i det standardiserade vårdflödet för prostatacancer (SVF): 21 dagar från remiss till besked om resultat på MRT och 32 dagar från remiss till svar på prostatabiopsier. Vi kan konstatera att ledtiderna inom OPT är längre än så, särskilt tiden till svar på prostatabiopsier, men de avspeglar läget i den svenska rutinsjukvården.

Alla regioner utom Jönköpings län skickar brev med posten. En del av ledtiderna i dessa regioner beror på postens utdelningstider. Vid högt PSA och positivt fynd på MR kan inte deltagaren kallas förrän brevet har delats ut, vilket innebär en fördröjning på cirka 4 dagar.

2.8.1 8a. Tid från PSA-prov till MR-svar som medför avslutad utredning

Diagnostikmallar på INCA / NPCR

Variabler i SweOPT

OPT

En resa i okänt land

Region
Jönköpings län

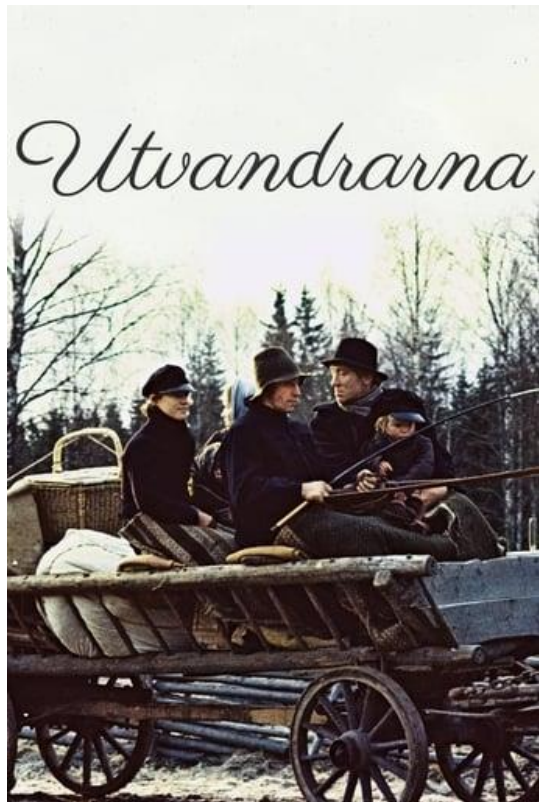
Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

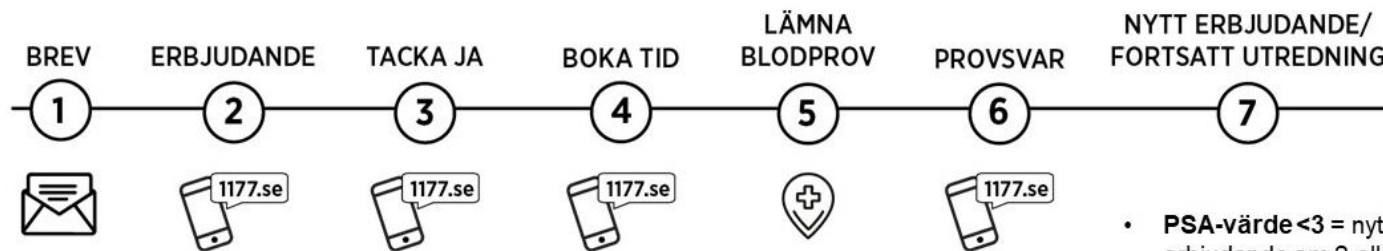

OPT sydöst

En verksamhetschef (ej urologi), 20250923

"Jag fattar inte vad ni gjort eller hur ni gjort men så smidigt, tydligt och tryggt. Min make var i processen nyligen - klockrent!"

- **PSA-värde <3** = nytt erbjudande om 2 eller 6 år
- **PSA-värde ≥3** = fortsatt utredning med magnetkameraundersökning och vid behov besök hos urolog för vävnadsprov/biopsi

Matris för utskick tre regioner i sydöstra sjukvårdsregionen, 2026

OPT sydöst,
plan 2026

		Åldersgrupper per region - kohorter för utskick							
		Nyinklusion -ej inkluderade tidigare Start med förbrev				Återerbjudande - ej deltagit tidigare Pappersutskick		Erbjudande att delta omgång 2 (deltagit tidigare, digitalt utskick)	
		Ålder	50	56	62	68	52 (50 år 2024)	58 (56 år 2024)	52 (50 år 2024)
RJL	Födelseår	1976	1970	1964	1958	1974	1968	1974	1968
RKL	Födelseår	1976	1970						
RÖ	Födelseår	1976	1970						

Utsicksplan gemensam för samtliga regioner - två perioder: vår och höst, 2026				
Vårtermin	Vecka			Antal
Startvecka utskick förbrev	3		Veckor med aktiva utskick	12
Sista vecka utskick, förbrev	14			
Hösttermin				
Startvecka utskick förbrev	31		Veckor med aktiva utskick	12
Sista vecka utskick, förbrev	42			
Uppsamlingsvecka -"rest" förbrev	50			

G:\RYH\Qulturum projekt\OPT RJL Charlotte
Carlsson\Statistik\Samverkan\20250923 Underlag
för utskick Till Ulf.xlsx

OPT – fördelning PSA-värde, utfall (prognos)

Analys – RJL – påverkan på utrullningsplan 2026 – vi kommer följa och justera utrullningsplan för 2027. Den det gör vi tillsammans!

Ålder	<1	1 - 2,9	>3
50	69,4 (70,3)	27,7 (27,0)	2,9 (2,70)
56	56,8 (50,4)	36,1 (33,8)	7,1(6,8)
62	51,8 (28,5)	36,7 (51,5)	11,5 (20,0)
68	? (22,6)	? (49,1)	? (28,3)

PILOT

Två konsekutiva PSA innan MR i OPT

Olof Gunnarsson, överläkare urologi
Medicinskt ansvarig i RJL
Representant för SÖSR i NAG OPT

Varför?

Vi vet att:

- 20 % av män med förhöjt PSA "normaliserar sitt PSA <3" vid en andra PSA-kontroll.
- ett andra PSA kan tillämpas då ett första PSA är 3-10
- minskningen ska vara minst 20%
- två veckor som intervall mellan PSA 1 och PSA2 är tillräckligt
- en tillfällig PSA-förhöjning enligt premisser ovan inte inger någon speciell misstanke om prostatacancer och inte utgör någon indikation för vidare utredning

Varför?

Vi tror:

Att vi kan spara upp till 20% MR-undersökningar,

Dvs vi kan spara resurser

=> I så fall:

Är indikationen för prostatabiopsier helt klar på alla män som kommer på remiss från OPT till urologmottagningen

=> Vilket medför:

Att en urolog inte behöver bedöma remisser från OPT. (Mannen kan kanske själv i framtiden boka tid både för MR och besök på urologmottagningen).

Uppdrag

På eget initiativ och uppdrag av beställare (direktörer x 3) i SÖSR

Uppdrag förankrat i NAG OPT

SÖSR och Uppsala

Första förslaget var – SÖSRs första pilot i RLJ

- samla data för att förstå, data fanns i Norr. Mot basen av det önskar vi att PSA införs i hela SÖSR. Vad tror ni om det?

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Utmaningar

Vi behöver ändå studera

- Genomförandet
- Utfallet

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Genomförande, frågor söker svar...

Pilot med början i en region, förslagsvis RJL. Flera frågor att reda ut innan start.

Påverkar

- Kommunikation med mannen. Digitala meddelanden: Innehåll i texter. Centralt att förmedla trygghet till mannen, att två PSA är grunden för vidare utredning. När ska nästa erbjudande om PSA komma, regelverk?

- Hur göra om mannen ej lämnar nytt PSA? Regel? Påminnelse? Gå direkt till MR ändå? Om han ej kommer dit? Avsluta? Hur kommunicera detta?

- Informationstexter på 1177.se

forts...

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Genomförande, frågor söker svar...

- Behövs särskild kommunikation med primärvård som kan behöva svara på frågor om andra PSA . Vårdstödet- steg för steg behöver anpassas.
- Uppdaterad anpassad medicinsk riktlinje. (Appendix för RJL under piloten?)
- Anpassad version för algoritm OPT-IT-system. Färdig vid årskiftet? Utveckling OPT IT-stöd.
- Ska vi vänta till vi har automatiska PSA-beställningar på plats med COS?

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Utfall – frågor söker svar

Blir detta bra eller krånglar vi till det till ingen nytta?

- Mannens upplevelse
- Deltagandegrad? Hur många lämnar inte ett andra PSA? Vad gör vi då? Resultat av påminnelse? Hur många fullföljer inte utredning?
- Ökar vildtestningen utanför OPT då mannen nekas vidare utredning p.g.a. ett andra normaliserat PSA ? (Litar mannen på detta eller kommer han för säkerhets skull gå och testa sig under den kommande tvåårsintervallet utanför OPT)
- Påverkas medarbetarna på kansliet, på röntgen, i primärvården, etc. Vad händer i systemet – hur fångar vi det?

Utfall – frågor söker svar

- Ekonomi och resurser
- Hur många MR sparar vi första gången?
- Hur många av de som inte gjorde MR p.g.a. ett normaliserat PSA-värde, första gången får ändå göra MR vid 2-årskontrollen?
- Sparar vi något i det långa loppet (2-4-6 års-kontroller).
- Vad blir kostnaden för ett ökar antal PSA-tester i hela gruppen män med PSA 3-10?

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

OPT – fördelning PSA-värde, utfall (prognos)

Analys – **data RJL** – påverkar utrullningsplan 2026 – utrullningsplan för 2026 är redan kommunicerad, Simuleringsplan för 2027 justeras efter utfall 2025.

Ålder	PSA <1			PSA 1- 2,9			PSA ≥3			Antal deltagare		
	Prognos /simulering	Utfall (sweOPT)	Diff	Prognos /simulering	Utfall (sweOPT)	Diff	Prognos /simulering	Utfall (sweOPT)	Diff	Prognos /simulering	Utfall (sweOPT)	Diff
50	400	332	-17%	154	156	2%	16	16	3%	569	579	2%
56	370	274	-26%	210	224	7%	43	40	-6%	622	620	0%
62	178	273	54%	321	194	-40%	124	62	-50%	623	588	-6%
68	126,5	N/A		274	N/A		158	N/A		558	N/A	
Antal MR							182	118	-35%			
							MR: Prognos införande PSA2 (minskning 20 %)	94	-48%			

Not: Population 13% mindre i kohort)

Driver vi vild testning?

Not: Svårt med data under/efter pandemin (2020-2023). Data RJL, Diver, antal PSA.

Antalet remisser PSA-provtagning

Följer 50 (grönt) och 56 åringar (blå)

		2025		2024		2023		2022		2021		2020	
	Ålder	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT
50	(1975)												
50	(1974)			1589	1222								
50	(1973)			367				551					
50	(1972)												
50	(1971)												
50	(1970)												
56	(1969)												
56	(1968)			2126	1290								
56	(1967)			836				1087					
56	(1966)												
56	(1965)												
56	(1964)												
	Totalt	0	0	4918	2512	0	0	1638	0	0	0	0	0
	Andel OPT				51%				0%				
	Alla PSA i alla åldrar			30 702	8,2%			30 047					
	I åldersgrupp, ej OPT			1203				1638					

Påverkar OPT hittade cancerdiagnoser i åldersintervallet?

Data RJL, Diver, antal PSA.

Följer 50 (grönt) och 56 åringar (blå)															
Följer SVF remisser till Urologen (Prostatacancer)		2025		2024		2023		2022		2021		2020		2019	
	Ålder (födelseår)	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT	Totalt	via OPT
	50 (1975)	10	6												
	50 (1974)	4		17	12										
	50 (1973)			5		18	13								
	50 (1972)					5		6	0						
	50 (1971)									5	0				
	50 (1970)											6	0		
														inget data	inget data
	56 (1969)	35	12												
	56 (1968)	23		50	29										
	56 (1967)			21		21	0								
	56 (1966)							25	0						
	56 (1965)									27	0				
	56 (1964)											23	0		
														inget data	inget data
	Totalt	72	18	93	41	44	13	31	0	32	0	29	0	0	0
	Andel OPT		25%		44%		30%		0%		0%		0%		#DIVISION/0!
50 år															
	Behandlingsstartade	1	1	9	7	8	8	0		0		3		3	
	Pågående	3	0												
	Avslutad före behandlingsstart	6													

Andelen MR-prostata

Data RJL, avstämd med controller, rtg.

2025 januari - juni, ålder 50+56+62		
	2025	2022
Totalt Undersäkning: MR Prostata	742	653
Från OPT	106	0
Undersäkning: MR Prostata, jan-juni 2025 ålder 50+56+62		
Står OPT % av alla prostataundersökningar	14,3%	

OPT – På G

- **Cosmic COS Chemistry lab order**
 - dialog med utvecklingsteamet under utvecklingen
 - planerad leverans jan 2026
- **Röntgen automatisering** (målbild, undersöker möjligheter)
 - Enklare automatisk tolkning av säkerhetsformulär
 - Formulär OK => Rtg-remiss automatiskt
 - Med automatik ge mannen tid för undersökning
 - Svar på MR => automatisk remiss Urolog
 - Gå flödet 15 oktober

12:15 – 13:00

”Recap”

- Förmiddagen
- Handlingsplan
- Kommunikationsmöte

Att följa upp från föregående möte!

Gemensam handlingsplan som skapades

[Organiserad prostatacancertestning - Sydöstra sjukvårdsregionen](#)

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

RAG OPT sydöst

Översiktlig handlingsplan

Uppdaterad: 2025-04-10

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Insatsområde	Aktiviteter	Uppföljning	Status
Kvalitetsindikatorn "Infektionsfrekvens efter biopsi",	Regionerna i SÖSR behöver komplettera med data från alla regioner.	Samla in data genom att granska journaler. Respektive region. Samordnare/ordförande RAG OPT tar fram mall som kan användas i samtliga tre regioner.	Olof samordnar detta
Kvalitetsindikatorn "Testning av PSA utanför OPT"	Data visar en ökning i Region Skåne. Hur ser det ut i SÖSR.	Samla in data genom att granska journaler. Respektive region. Samordnare/ordförande RAG OPT tar fram mall som kan användas i samtliga tre regioner.	Olof samordnar detta
Bifynd vid MR-undersökningar inom OPT	Arbete för att kunna rapportera på standardiserat sätt pågår. (röd=relevant, gul=avvägning, grön=ej kommentera). Behov av diskussion med radiologer för att skapa samsyn.	Förslag om separata forum med radiologer från de tre regionerna	
PSA nr 2	Förslag om att införa ett extra PSA-prov i samband med MR under hösten 2025 för att kunna studera effekten diskuterades. Behov av vidare diskussion och analys av resurspåverkan	Samordnare/ordförande RAG OPT tar fram ett underlag som kan användas i samtliga tre regioner.	

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

insatsområde	Aktiviteter		Uppföljning	Status
1177.se – gemensam källa för Regelbunden testning för prostatacancertestning	Dialog för att hitta bra och överenskommen funktionell lösning behövs.	Möte med webbredaktörer från de tre regionerna för att diskutera förbättringar och ökad jämlikhet i informationen	Ann-Sofie samordnare.	
Gemensam medicinsk riktlinje för OPT, SÖSR	Smidig snabb process för godkännande behövs.	Medicinskt ansvariga behöver återkoppla till Olof med kopia till Ann-Sofie på redan utsänd riktlinje som gäller 2025.	Medicinskt ansvariga	
	KOMPLETTERAS UTIFRÅN VAD SOM FRAMKOMMER PÅ MÖTET.			

Nationellt insatsområde	Prioriterat område och patientlöften	Aktiviteter	Uppföljning	Status

Region
Jönköpings län

Region Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Processer för hållbarhet

- Utrullningsschema
- Behörighet – uppdatering
- Meddelandemallar
- Medicinsk riktlinje
- Rapporter
- Ny version av algoritm
- Utveckling

Projektresultat i sydöst

Mars 2025 – tillsammans, alla tre regioner använder en gemensam process som stöds av en gemensam kanslifunktion.

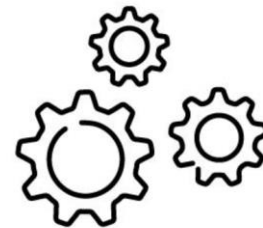
- **Enhetlig** servicenivå
 - för invånare och medarbetare
- **En** gemensam medicinsk riktlinje
- **Gemensam** information, rutiner och processer
 - Meddelandemallar
 - 1177.se
 - Vårdtstöd

En gemensam
kanslifunktion för sydöstra
sjukvårdsregionen

År 2025, sydöstra sjukvårdsregionen

12 884 invånare erbjuds delta i OPT

Vi rullar vidare 2026!

- **Jämlikt erbjudande** till aktuella invånare - samma erbjudande oavsett bostadsort.
- **Resurseffektivt**, från 250 invånare i aktuell målgrupp till 2300 erbjudanden.
- Med mindre resurs i operativt arbete – automatiserad sortering av patienter till specialiserad vård.

Ingrid Erlandsson

OPT sydöst

En verksamhetschefs perspektiv...

RAG uppdrag

- Ta fram gemensam medicinska riktlinjer, säkerställa patientsäkerhet i processen, följer upp, analyserar resultat och vidtar åtgärder vid behov.
- Skapar handlingsplan/utskicksplan enligt årshjul.
- Är ledningens stöd i OPT frågor.
- Ansvarar för arbetet med årsrapport eller behov av annan rapportering uppstår.
- Representerar OPT i olika sammanhang – uppdrag fördelas inom gruppen efter behov.
- RAG OPT är SÖSRs forum för samskapande inom SÖSR, stöttar behov som uppstår. Samverkar aktivt i särskilda frågor, ibland med stöd av arbetsgrupper.
- Bidrar i utvecklingsarbete.
- Är remissinstans för frågor om OPT och tar fram rekommendationer till ledning för SÖSR. (årshjul finns, behovsstyrt)
- Tar emot uppdrag från NAG OPT, beställare i SÖSR, regionalt programområde cancersjukdomar i SÖSR

Spelregler inom SÖSR

Dialog i rummet om:

- Mail – snabba svar önskas.
- Inbjudan – svara, om en inte deltar säkerställ att någon ersätter för regionens räkning.
- Kontaktpersoner i respektive region – ”en känd väg in” till varandra.
- Representanter i RAG OPT representerar verksamhet i SÖSR och bär/delar kunskap om OPT i respektive region – patientens hela OPT-förlopp. Informerar på hemmaplan.
- Var lyhörda – vad fungerar, fungerar inte – behöver förbättras? Kanslifunktionen stöttar, ställ frågor.
- Vi hjälps åt!

Region
Jönköpings län

Region
Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

Årshjul, vår

Kan Visar aktivitet runt
OPT under året.

Kan justeras vid behov
att justeras.

Publiceras på webb:en,
sydöstra sjukvårdsregionen,
cancersjukdomar/Organiserad
prostatacancertestning
(RAG OPT).

Månad	Aktivitet	Vem ansvarar	Resultat, akt
Januari	Major release – OPT IT- system	Systemförvaltare? Processledare?	Testarbete Kommunikati invånare/mec Anpassning processbeskr arbetssätt
Februari	Städa registervård föregående år (OPT IT-system, SweOPT och Cosmic inkl BOS/ROS)	Kanslifunktion Respektive region – deltagare med ansvar i processen	Inaktuella be- ska städas Remisser bes Behörigheter
Februari	Analys av resultat föregående år	RAG OPT Resp region	Årsrapport, sammanställ
Februari	Underlag nästkommande års utskick/kohort enligt framtaget förslag	Kanslifunktion som tar fram och delar	Underlag till budgetarbete om uttrullning ligger till grun schema
Februari	NAG OPT – möte (tema algoritm)		
Februari	RAG OPT – möte		
Mars	Analys och resultat OPT i SÖSR, föregående år	RAG OPT	Rapport
Mars	Beslut utskicksplan kommande år		
April	NAG OPT – möte, fysiskt		
April	RAG OPT – möte		
April	Delegering ssk – meddelande till verksamhetschefer – funktionsbrevlådor?		
Maj	Säkerställa följsamhet till process	Regionalt ansvar OPT-samordnare	

Årshjul, höst

Kan Visar aktivitet runt OPT under året.

Kan justeras vid behov att justeras.

Publiceras på webb:en, sydöstra sjukvårdsregionen, cancersjukdomar/Organiserad prostatacancertestning (RAG OPT).

Augusti	Påbörja höstens utskick? Säkerställa att utskick går.	Kanslifunktion OPT-samordnare	
September	NAG OPT, digitalt möte		
September	RAG OPT		
Oktober	Uppdatering algoritm uppdateras nationellt, medicinsk riktlinje SÖSR anpassas	RAG OPT	
Oktober	Städa registervård föregående år (OPT IT-system, SweOPT och Cosmic inkl BOS/ROS)	Kanslifunktion Respektive region – deltagare med ansvar i processen	Inaktuella beska städas Remisser bes Behörigheter
Oktober	Genomgång uppdatering algoritm – anpassning kommunikationsmaterial/meddelandemallar		
Oktober	Genomgång förvaltningsplan/dokumentation med IT-c förvaltningsledare (uppdatering föregående års)	Systemförvaltare	Förvaltningsp kommande år
November	Avtal uppdateras, går igenom		
November	Meddela RCC Väst nästkommande års kohort, exkludera invånare med cancerdiagnos (initieras av RCC Väst som har process för detta med RCC sydöst).		
November	Skicka in uppdaterade mallar till opt@insieme.se		
December	Major release	Systemförvaltare? Processledare?	Testarbete Kommunikati invånare/mec Anpassning processbeskr arbetssätt

Agenda - NAG – 29 sept – tema: Organisation

- Introduktion
- NAG:s arbetsgrupper: medlemmar och ansvarsområde
- Kansliernas verksamhet
- Kommunikatörsgruppen – lägesrapport
- Uppdatering om DESO
- Uppföljning av lista över utflyttade
- Registrering av regionala algoritmförändringar
- Hur ska kanslierna informeras om den nya algoritmen?
- Erfarenheter av digitala MR-remsor
- Hur införa digitala MR-remsor i övriga regioner?
- Stöd för regionala IT-lösningar
- SweOPT: Registrering av standard vs förkortat MR-protokoll?
- Övriga frågor
- Nästa möte
- Vårens möten

Förslag – kommande möten

Standard agenda

- Inledning
- Status
 - laget runt
 - Resultat nuläge SÖSR
 - Kanslifunktionen (VH + ASM)
- Nationella grupperingar
 - Produktråd
 - Programråd
 - NAG OPT
 - Kommunikation
 - Kansli
- Utvecklingsarbete
- Riktlinjer och styrande dokument
behöver uppdateras – processen för det

Nästa möte

- 9 december, 14:00 – 16:00, digitalt

Intressant material

- Årsrapport klar – nat.
<https://cancercentrum.se/preventiontidigupptackt/screeningochtestning/prostatacancertestning/kvalitetsregister.7547.html>
- Länk till radiointervju om OPT, Ola Bratt: Inslaget i Ekot sändes den 7 juli: [Testning för männens vanligaste cancer erbjuds allt fler - Nyheter \(Ekot\) | Sveriges Radio](#)
- Föregående minnesanteckningar inkl beslut och handlingsplan [Organiserad prostatacancertestning - Sydöstra sjukvårdsregionen](#)

Region
Jönköpings län

Region Kalmar län

Region
Östergötland

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

REGIONALT
CANCERCENTRUM
SYDÖST

